

Анкета за инфлациските очекувања и очекувањата за движењето на реалниот БДП

- декември 2022 година -

Анкетата за инфлациските очекувања и очекувањата за движењето на реалниот БДП¹ за периодот 2022 – 2024 година, спроведена во декември², покажува умерена нагорна ревизија на очекувањата за просечната стапка на инфлација за тековната и следната година, додека во однос на очекувањата за растот на БДП, тие се главно слични на оние во претходната анкета. Економските аналитичари и во оваа анкета ги поврзуваат ваквите очекувања пред сè со ефектите и времетраењето на воениот судир во Украина и мерките што се преземаат за справување со него, а во помала мера и со развојот на околностите и последиците од пандемијата на ковид-19, како во земјата, така и во странство, при што нагласуваат дека сè уште постои висок степен на неизвесност околу текот на идните случувања.

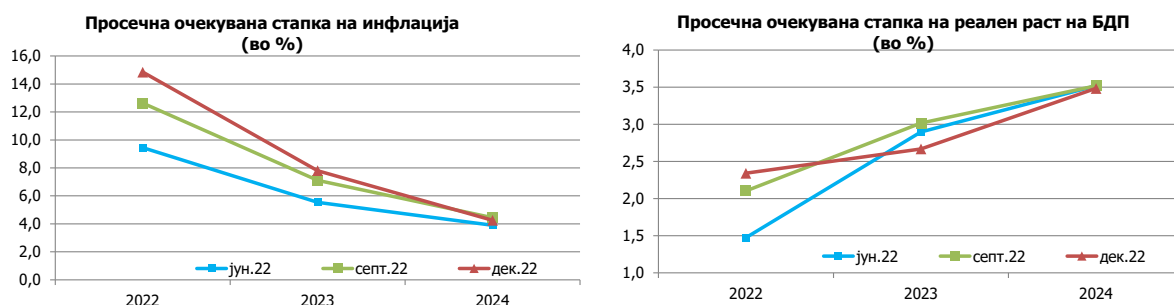
Во однос на **инфлацијата**, очекувањата за 2022 година упатуваат на просечна стапка од 14,8% и се повисоки во однос на претходната анкета (12,6%). За 2023 година, испитаниците очекуваат дека стапката на инфлација ќе изнесува 7,8% што е слично на претходната анкета (7,1%), додека за 2024 година очекувањата се речиси непроменети, односно испитаниците очекуваат стапка на инфлација од 4,3% (4,4% во претходната анкета). Слично како и во претходната анкета, овие очекувања во голема мера се одраз на тековните случувања на пазарите на примарните производи поради нарушувањата поврзани со продолженото траење на војната во Украина, односно повисоките цени на увезените добра, како што се цените на храната и енергијата, нарушените глобални синџири на снабдување, преносните ефекти од веќе започнатите трендови на раст на инфлацијата, како и неизвесноста околу разрешувањето на воениот конфликт и продолжувањето на поставените санкции и трговски рестрикции. Испитаниците, исто така, сметаат дека враќањето на нормалните услови на работење, закрепнувањето од пандемијата и ефектите врз потрошувачката, најавените зголемувања на платите и пензиите, како и евентуални влошувања во снабдувањето со енергија и пораст на нејзината цена на регулираниот пазар, би можеле да доведат до евентуални дополнителни инфлациски притисоци. Од друга страна, се очекува мерките што ги преземаат носителите на монетарната и на фискалната политика делумно да го ублажат ценовниот раст. Најголемиот дел од испитаниците и натаму сметаат дека притисоците врз инфлацијата се претежно на страната на понудата и дека би имале одреден ефект и во наредната година (особено во првата половина од годината), со постепено стабилизирање и враќање на стапката на инфлација во 2024 година близу нивоата забележани пред пандемијата.

Во поглед на **економската активност**, во оваа анкета не се забележуваат некои поголеми промени во однос на очекуваната стапка на раст, во споредба со претходната

¹ Во 2017 година, Народната банка на Република Северна Македонија направи промена во анкетното истражување „Анкета за инфлациските очекувања“, којшто е преименувано во „Анкета за инфлациските очекувања и очекувањата за движењето на реалниот БДП“, чијашто нова структура го следи кварталниот прашалник за професионални прогнозери (Quarterly Survey of Professional Forecasters, https://www.ecb.europa.eu/stats/ecb_surveys/survey_of_professional_forecasters/html/index.en.html), што го спроведува Европската централна банка (ЕЦБ), а воедно ја промени и структурата на примерокот, којшто сега е составен само од економски експерти.

² Анкетата се спроведуваше во периодот од 12 до 19 декември 2022 година.

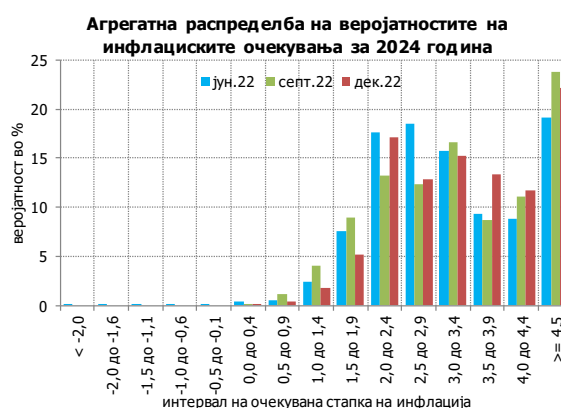
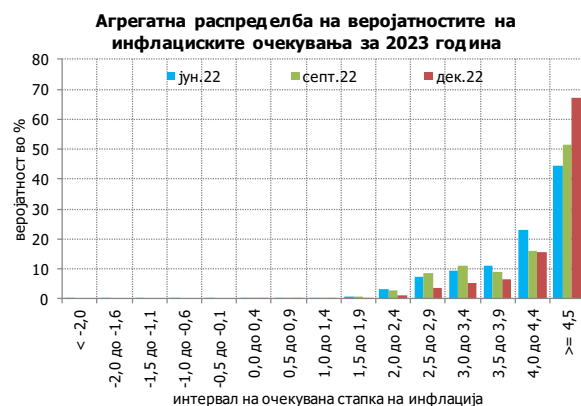
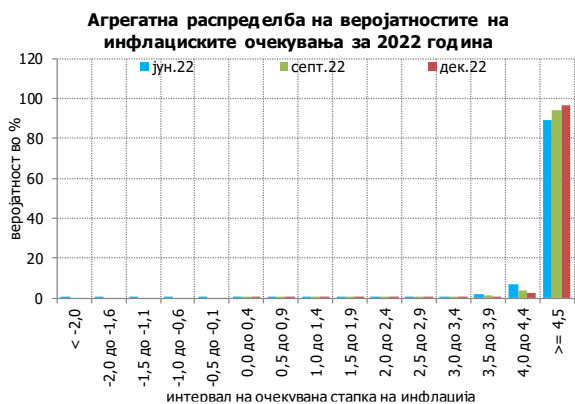
анкета. Така, за тековната година е направена минимална нагорна ревизија, така што испитаниците очекуваат економски раст од 2,3%, наспроти растот од 2,1% во претходната анкета. За 2023 година е направена мала надолна ревизија на очекувањата, при што испитаниците очекуваат раст од 2,7% (3% во претходната анкета). За 2024 година, испитаниците и во оваа анкета очекуваат раст од 3,5%. Притоа, најголемиот дел од испитаниците и натаму очекуваат растот во 2022 година да забави во споредба со претходната година, а дел од ефектите ќе се почувствуваат и во текот на 2023 година, додека со намалувањето на неизвесноста, се очекува забрзување на растот во 2024 година. Во однос на факторите, слично како и во претходната анкета, испитаниците и натаму ги поврзуваат очекувањата за растот пред сè со воениот конфликт во Украина и преземените санкции кон Русија, што предизвикува раст на цените на енергијата и храната на светските берзи и проблеми во синџирите на снабдување. Намалената домашна и странска побарувачка, воздржаноста на домашните и на странските инвеститори, намалената јавна потрошувачка, капиталните и странските директни инвестиции, при отпочнато затегнување на монетарната политика во глобални рамки со цел справување со инфлацијата, според дел од анкетираниите економски аналитичари би придонесле за забавување на економската активност. Исто така, испитаниците и натаму ги наведуваат неизвесноста поврзана со идните случувања со пандемијата, со домашниот политички амбиент, како и со текот на преговорите со ЕУ, како фактори коишто би можеле негативно да се одразат врз економскиот раст во следниот период. Од друга страна, испитаниците сметаат дека дел од мерките преземени од страна на Народната банка преку промената на инструментот на задолжителната резерва, како и економските мерки преземени за справување со енергетската криза, би можеле да придонесат за раст на инвестициите во алтернативни извори на енергија, што би се одразило позитивно врз економскиот раст. Покрај тоа, побрзиот напредок на преговорите за интеграција во ЕУ, враќањето на оптимизмот кај субјектите во економијата (кај потрошувачите и инвеститорите), поефикасното спроведување на капиталните проекти, како и остварувањето на плановите за заздравување и за забрзан економски раст и реформите во фискалната политика, би можеле да имаат позитивно влијание врз растот и да придонесат за побрзо посткризно закрепнување на економијата, на среден рок.

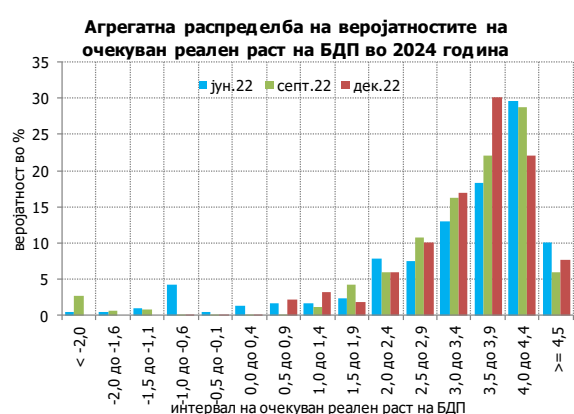
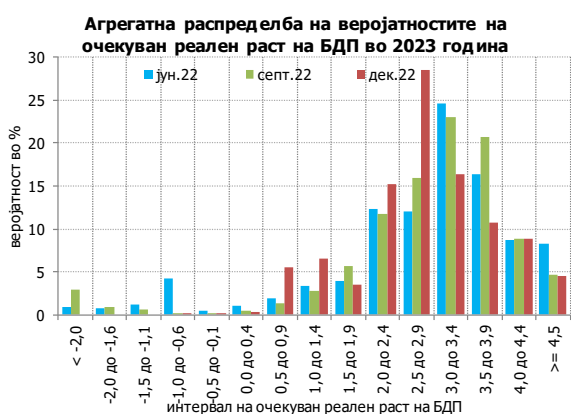
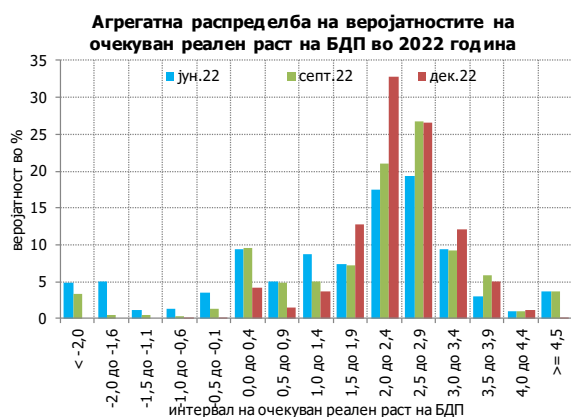
Во рамките на Анкетата, испитаниците даваат и свој поглед за **распределбата на веројатноста за остварување определени стапки во зададен интервал**. Овие оценки се користат за создавање на агрегатната распределба на веројатностите³.

³ Агрегатната распределба на веројатностите претставува просек од оценетите веројатности од испитаниците за секој интервал на очекувана стапка на инфлација и стапка на раст на БДП.

Агрегатната распределба на веројатностите за остварување на дадените стапки на инфлација и БДП во петнаесет интервали е прикажана на следниве графикони, а резултатите главно се совпаѓаат со стапките што ги очекуваат испитаниците.

Во согласност со очекувањата за повисоки **стапки на инфлација**, во однос на претходната анкета, распределбата на веројатностите за оваа и за следните две години упатува на поместувања кон интервалите со повисоки вредности, но и зголемена концентрација во интервалот од 2% до 2,4% за 2024 година.

Во однос на очекуваната **стапка на раст на БДП**, кај распределбата на веројатностите се забележува зголемена концентрација во интервалот на очекуваната просечна стапка кај сите три години.